

Algemeen overleg cie.EZ over Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE)

26 februari 2008.

1^e termijn SP

Dit kabinet heeft in het regeerakkoord de lat voor de groei van de duurzame energieproductie heel hoog gelegd. 20% duurzaam in 2020 is veel. Een half jaar later werd de ambitie bij de nota Schoon & Zuinig verlaagd naar 16%. Volgens het Energiecentrum Nederland (ECN), dat de effecten op verzoek van het kabinet doorrekende is dat zelfs nog aan de optimistische kant: afhankelijk van de economische ontwikkeling zal het aandeel duurzaam 15-17% (hoge scenario) of 11-13% (lage scenario) bedragen. De 16% kan dus nog uitdraaien op 11%!

De inmiddels magere ambities moeten wat de SP-fractie betreft onverkort waargemaakt worden, anders zijn de rapen gaar. En de minister van EZ speelt daar met haar Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE) cruciale rol bij.

Na de publicatie van de volledige regeling is er een storm van kritiek losgebarsten. Massale kritiek komt er van allerlei belanghebbende partijen. Dat was wel te verwachten. Als boeren niet klagen dan is er iets mis. Dat zal in dit geval ook wel opgaan voor hen die na 1 maart een subsidieaanvraag willen indienen. Verontrustender is dat ook onafhankelijke organisaties, die niet profiteren van de subsidieregeling, massaal aangeven dat met deze SDE de kabinetsambities voor het aandeel duurzame energie niet gehaald zullen worden.

Je kan nu in discussie gaan over het gelijk of ongelijk van deze pessimisten –wat ik ook zal doen– maar voorafgaand daaraan zou ik twee hamvragen willen stellen:

Is de minister van EZ het met mij eens dat de ambities op het terrein van klimaat- en energiebeleid een hoeksteen vormen van het regeerakkoord? Is zij het ook met mij eens dat als deze ambities niet waar gemaakt worden dit politieke gevolgen moet hebben voor de verantwoordelijk bewinds-persoon? De SP-fractie vindt van wel en stelt voor om één jaar na invoering voor de eerste keer de balans op te maken. We stappen nu wat ons betreft over van een lange termijn doelstelling in 2020 naar een concrete, af te rekenen taakstelling per begrotingsjaar.

Ligt de minister over een jaar op koers, wat we van harte hopen, dan zullen we haar feliciteren en de hemel in prijzen. Haalt ze de taakstelling voor het eerste jaar niet, maar is de trend na wat aanloopproblemen positief, dan trekken we de gele kaart. Haalt ze de taakstelling in de verste verte niet dan wordt het wat ons betreft de rode kaart. De minister zal toch met ons eens zijn dat als een talentvolle voetballer van Bayern München die zijn mond voorbij praat tegen de scheidsrechter al tegen rood aanloopt, zo'n kapitaal vergrijp als het niet halen van de duurzaamheidstaakstelling met donkerrood bestraft moet worden? Kortom voorzitter: is de minister zelf ook van mening dat zij haar politieke lot dient te verbinden aan het waarmaken van de Schoon & Zuinig doelstelling? Ik ga uit van een duidelijk ja, want met de politieke talenten die zij bezit moet ze er écht van overtuigd zijn dat de critici het bij het verkeerde eind hebben!

Daarmee kom ik op de concrete regeling.

Allereerst het plafond. Tijdens het rondetafelgesprek was er brede consensus dat met het geld dat er nu voor de SDE is uitgetrokken de 16% duurzaam uit Schoon & Zuinig nooit gehaald wordt. Daar zou ongeveer 500 miljoen per jaar voor nodig zijn. Waar moet dat geld vandaan komen? Hoewel die vraag primair door het kabinet beantwoord zou moeten worden, zij heeft immers de doelstelling bedacht, heeft de SP-fractie een suggestie op dit punt.

Wij hebben vorig jaar bij het debat over het splitsingsbesluit al eens voorgesteld om de winstuitkering van de publieke energiebedrijven wettelijk aan banden te leggen. De publieke vier - Essent, NUON, Eneco en Delta- hebben in 2006 gezamenlijk een op een omzet van 17,6 miljard euro een winst van 1,3 miljard euro uitgekeerd aan de aandeelhouders: de gemeenten en provincies. Zelfs als die schandalig hoge winstuitkering maar met een kwart wordt teruggebracht ontstaat er bij deze bedrijven al 350 miljoen extra investeringsruimte voor duurzame energie. De publieke energiebedrijven kunnen dan eindelijk weer eens hun maatschappelijke meerwaarde laten zien!

Een ander breed gedeeld kritiekpunt is het stop & go karakter van de SDE. Door de plafonds per categorie zullen de aanvragers met grote regelmaat geconfronteerd worden met een gesloten loket, omdat het geld voor het lopend jaar op is. De SP heeft in oktober gevraagd waarom Nederland bij de SDE niet beter heeft aangesloten bij onze Duitse burens, die een feed-in regeling hebben waarbij de groene stroom betaald wordt uit een opslag op grijze stroom. Bij zo'n systeem hoef je nooit nee te verkopen. Is dat onbetaalbaar? Het lijkt me van niet, want de Duitse elektriciteitsstarieven zijn nog steeds lager dan de Nederlandse. En de Duitsers realiseren naar verwachting in 2008 alleen al aan zonnepanelen een nieuw vermogen van 1000 MWp, tegen 50 MWp in Nederland. Gecorrigeerd voor de verschillen in inwoners is dat ruim drie keer zoveel als bij ons.

Ik heb nog een vraag over het moment van indiening van de subsidieaanvraag: net als bij de MEP kan je pas een subsidieaanvraag doen zodra je beschikt over een geldige bouw- en milieu-vergunning. Dat betekent voor de initiatiefnemer tijdverlies en een extra risico dat tegen de tijd dat de vergunning afkomt de subsidie op en het loket gesloten is. Waarom kiest de minister er niet voor om een subsidieaanvraag toe te staan zodra een bouw- en milieuvergunning zijn aangevraagd?

Ik kom daarmee op de verdeling van de budgetten over de verschillende categorieën.

Allereerst de windenergie. In 2008 is alleen geld uitgetrokken voor wind op land. Wij vinden dat een zeer onverstandige keuze. Los van de vraag of de subsidie per kWh toereikend is zal het sowieso bijzonder moeilijk, zo niet onmogelijk, worden om de extra capaciteit planologisch in te passen. De recente uitspraken van nota bene de minister van milieu over de windmolens bij Woerden spreken wat dat betreft boekdelen. De SP-fractie is dan ook van mening dat het budget voor wind op zee verhoogd dient te worden ten koste van de wind op land.

Een andere categorie is de afvalverbranding. Het is logisch dat er bij het verbranden van afval elektriciteit en warmte wordt opgewekt. Dat is zó logisch en zo weinig innovatief dat er wat ons betreft geen subsidie moet worden uitgedeeld om dit mogelijk te maken. Neem het nuttig gebruik van verbrandingswarmte gewoon in de vergunningvoorwaarden op. Net zoals wat ons betreft elektriciteitscentrales via de milieuvergunning verplicht moeten worden om hun restwarmte voor een groot deel nuttig te gebruiken. Verder nemen wij aan dat óók de afvalverwerkingsbedrijven gewoon gaan vallen onder de afspraken met de industrie om in de komende jaren 2%

efficiencywinst per jaar te boeken. Zo wordt het principe “de vervuiler betaalt” in de praktijk gebracht.

Het budget dat daarmee overblijft kan gebruikt worden voor categorieën die nu nog karig bedeed zijn, zoals zon-PV. Mijn collega Poppe heeft onlangs voorgesteld om de sanering van asbestdaken van boerderijen te combineren met een campagne om die daken te voorzien van PV-panelen. Bij deze een suggestie voor de financiering. Ook heeft recent onderzoek aangetoond dat er onder de bevolking veel belangstelling is om een aantal zonnepanelen op het dak aan te brengen. Het is waar dat de kostprijs van zonnestroom nog tamelijk hoog is, maar het is wel een manier om de betrokkenheid van de bevolking bij het energiebeleid te versterken.

Daarmee kom ik op de inzet van biomassa en de productie van groen gas. Het is goed dat de minister serieus rekening heeft gehouden met de kameruitspraak dat alleen projecten die gebruik maken van duurzame biomassa voor subsidie in aanmerking mogen komen. Dus géén biomassa die niet voldoet aan de Cramercriteria, geen verdringing van toepassingen in de voedselketen. Het lijkt erop dat ze met het uitsluiten van niet duurzame biomassa –waarschijnlijk onbedoeld- ook een aantal initiatieven voor de benutting van binnenlandse reststromen, onder meer uit de levensmiddelenindustrie industrie. Wat ons betreft zou daar nog eens goed naar gekeken moeten worden.

Wij zouden graag een reactie van de minister krijgen op de suggestie om de positieve lijst voor co-vergisters te combineren met de categorie overige vergisting (d.w.z. NTA 500 “GFT”). Op deze manier verruim je op een eerlijke wijze (t.o.v. co-vergisters o.b.v. mest) de operationele kansen van de industriële vergisters door uit dezelfde stromen te mogen putten. Je co-vergist dan dus GFT (NTA 500) met positieve lijst stoffen (uiteeraard zonder mest). Deze systematiek heeft ook het voordeel dat je de positieve lijst uit kan/mag breiden met nieuwe stoffen. Hierover beslist de Minister van LNV, wat ons betreft na een controle op duurzaamheid.

Voor wat betreft het groen gas sluit ik me aan bij het voorstel van collega Samsom om door verschuiving van budget daar toch wat ruimte voor vrij te maken. Het is een innovatieve sector die een zetje in de rug kan gebruiken.

Voorzitter, concluderend.

De SDE is volgens deze minister een kroonjuweel: ik hoop niet dat volgend jaar blijkt dat we met een vervalsing te maken hebben.